

SZILÁGY SOMLYÓ

POLITIKAI LAP

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Előfizetési ára:

Egész évre 8 K, fél évre 4 K, negyedévre 2 K.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

BÖLÖNI SÁNDOR

Hivatalos hirdetések díja 6 korona.

Nyiltér soronként 60 fillér.

Magánhirdetések megegyezés szerint.

A függetlenségi párt gyűlése.

Abban a küzdelemben, melyet a képviselőházban az ellenzék az osztrák szellemű katonai törvényjavaslatok ellen folytat, a küzdők között az első sorban férfias elszántsággal vett és vesz részt kerületünk országgyűlési képviselője, Barabás Béla. Hogy ebben a kitartó, tántorithatatlan küzdelemben még a saját pártjában, a meghátrálni akarókkal szemben is tanusított férfias, bátor magatartásáért a választókerület elismerését és bizalmát nyilvánítsa, Moni Gyula, a szilágysomlyói függetlenségi párt elnöke, 1912. február hó 25-ére gyűlést hívott össze.

Délelőtt 11 órára a gyűlés színhelyét, a városi színház tágas nézőterét teljesen betöltötte az összegyűlekezett választópolgárság, melynek soraiiban a kerület minden része képviselve volt — s nagy figyelemmel hallgatta meg Moni Gyulának éljenzéssel, helyesléssel sűrűn félbeszakított beszédét, melyet érdemesnek tartunk egész terjedelmében közreadni, a mint következik:

Tisztelt polgártársak!

Midőn hazafias tisztelettel üdvözlöm választókerületünk függetlenségi pártjának mai napra összehívott közgyűlését, röviden előterjesztem a napirenden lévő politikai kérdést is, a melynek megvitatására mai közgyűlésünket összehívni bátor voltam.

Köztudomású dolog, hogy a magyar országgyűlés képviselőházában hónapok óta folyik a küzdelem az ellenzéki pártok által a katonai törvényjavaslatokkal szemben kifejtett ellentállás miatt.

Be kell ismernünk, hogy a sarokba szorított kormány a már hosszú idő óta folytatott ellentállás letörésére még ez ideig egyszer sem vette igénybe az erőszakosság eszközeit, hanem a magyar emberekre annál sokkal veszélyesebb taktikához, a megpuhítás politikájához folyamodott, a melylyel sikerült is a küzdő ellenzék sorait megingatni s úgy látszik — kormánypárti nyelven szólva — sikerülni fog az országgyűlés munkaképességének a helyreállítása.

Az a kérdés tehát, hogy a katonai törvényjavaslat megszavazása érdekében áll-e a nemzetnek?

A katonai törvényjavaslat, a véderő fejlesztése és megerősítése végett újabb pénz- és véradót követel a nemzettől.

Tagadhatatlan igazság, hogy miután a civilizáció mai előhaladott állapotában is, a nemzetközi érintkezésben, a jog alatt az erőt kell értenünk, a nemzeteknek életük, országuk megvédelmezésére minél erősebb hadseregre van szükségük. Ezt igazolja a most folyamatban levő olasz-

török háború. Az olaszoknak kedve jött, hogy elfoglalja Törökországnak afrikai tartományát, Tripoliszt. Egy szép napon az olasz minden nemzetközi jog ellenére fegyvert szegezett a török mellének s azt kiáltotta neki: Tipoliszt, vagy az életedet! Miután a török Tripoliszt nem adta, az olasz az élete ellen tört a tulajdonát védelmező töröknek s hónapok óta folyik a vér.

Ez a magánjog szerint közönséges rablógyilkosság. Es a civilizált emberiség birkamódra türi, hogy a nemzetközi rablógyilkosság, mint nemzetközi jog érvényesüljön. Nagyon természetes tehát, hogy a nagyhatalmi telhetetlenség kielégítése végett gyakorolt nemzetközi rablógyilkossági merényletek ellen való védekezés szempontjából minél erősebb hadseregre van szüksége a nemzeteknek.

Tisztelt polgártársaim! Az elmondottak dacára fájdalommal, de hazafiúi meggyőződéssel jelentem ki, hogy én a feltett kérdésre nem mellettem felelek s azt állítom, hogy nekünk nem áll érdekünkben a katonai törvényjavaslat megszavazása.

Az az érzélem, mely más nemzeteket céljaik elérésére képesít, dicsőséges tettekre lelkesít: nálunk teljesen hiányzik. Csakis a magyar hadsereg varázsolhatná vissza a magyar fajnak nagy katonai erényeit, nagy büszkeségét és dicsőségét, amelyek emlékére kitárul lelkünk s szemünkben felvillan a harci tűz, hogy mint egykor, úgy most is, ha a szükség kívánja, vérünkkel írjuk be nevünket, a hazáért és a magyar király trónjéért Európa történetébe.

Ha azt a hadsereget nézzük, melynek fejlesztésére vérünket és pénzünket követelik, nem látjuk abban a magyar államhatalom személyi képviselőjét: a magyar királyt és nem látjuk abban a magyar államhatalom tárgyi képviselőjét: Magyarországot cimerét és zászlóját. Fájdalommal látjuk, hogy abban a hadseregben, a magyar államhatalom szuverénitását kifejező jelvények nemcsak hogy teljesen hiányznak, hanem azokat Ausztria állami jelvényei: a sárga-fekete zászló s a kétfejű sas cimer helyettesítik.

Még nagyobb fájdalommal látjuk, hogy az a hadsereg németül beszél, abból számüzve van a magyar nyelv. Ez a hadsereg tehát úgy külső megjelenésében, mint érzelmében teljesen osztrák s mint ilyen szemmel látható, kézzelfogható megtestesült tagadása a magyar nemzet állami függetlenségének, önállóságának.

Alkotmányjogi s közjogi törvényeinkben, nemzeti, állami függetlenségünket illetőleg lefektetett nagy kincseink: nemzeti jogaink csak értéktelen papirosok, mint a Kossuth-bankó, melynek ércfedezetére

rátette kezét az osztrák. A mi nemzeti kincseinket kisajátította az osztrák nagyhatalmi telhetetlenség. A mi nemzeti jogaink érvényesülésének útját állja az az erő, a melyet a mi pénzünkkel és vérünkkel fenntartott hadsereg képvisel, nem áll érdekünkben tehát, hogy ez az idegen hadsereg, nemzeti jogaink teljes mellőzésével, a mi felemelt pénz- és véradónkkal erősítsék meg.

Ha a katonai törvényjavaslatokat, nemzeti jogaink érvényre jutatása nélkül szavazza meg az országgyűlés, beláthatatlan hosszú időre lemond arról, hogy nemzeti jogaink érvényesülhessenek a hadseregben, lemond a legfontosabb állami intézményünkben a nemzeti nyelv használatának a jogáról. A nemzeti nyelvvel való rendelkezés soha katonai felségjog nem volt. A nemzeti nyelv a nemzetnek oly elidegenithetetlen joga, a mely nélkül megszűnik nemzet lenni s a mely a nemzeti szuverénitást elvesztése nélkül a királyra sem ruházható át. Még gondolatnak is szörnyűség, hogy egy nemzet jogot adjon uralkodójának arra, hogy az államhatalom legfontosabb intézményében ötet a nemzeti nyelv használatától megfosssa. A nemzeti nyelvet az államhatalom ágazataiban nem lehet úgy tagolni a magyar közjog szerint, hogy az egyik ágazatban magyar, a másikban német nyelv használtassék, mert éppen a nemzeti nyelvnek az államszervezet minden ágában való érvényesülése alkotja a népegységet, alkotja a nemzetet. Nincsen is a magyar közjogi törvényekben nyoma annak, hogy a nemzet lemondott volna nemzeti nyelvének a hadseregben való használhatási jogáról. Nincsen a világtörténelemben példa arra, hogy egy nemzet így fosztotta volna meg magát nemzeti létének legfőbb biztosítékától. Csak fegyverjogon ismer ilyent a történelem.

Egyetlen egy példa van az egész világon arra, hogy a saját nemzeti nyelv használatának jogával szemben idegen nyelv használatának a jogát vitatják s ez a példa: az osztrák-magyaroknak a magyar hadseregben a német nyelv használatának jogosultsága mellett való állásfoglalása.

Igen, mert az a szerencsétlen állapot, hogy idegen hatalom uralma alá került a nemzet, sajátságos viszonyokat teremtett meg, milyeneket más nemzetek történetében fel nem találhatunk. Két részre osztotta a nemzetet, egyik rész az idegen hatalommal tartott saját nemzete ellen s élvezte mindazokat a földi javakat, melyeket a hatalom nyújthat, a másik része küzdött. Ez a küzdő része a nemzetnek mentette meg és tartotta fenn nemzetiségünket, alkotmányunkat s jutalma volt a börtön, bilincs, a számkivetés és az akasztófa.

A kormány elnökének az a védekezése, hogy mellettük van a nemzet közvéleménye, minket, akik a küzdő nemzet politikai utódai vagyunk, meg nem tántoríthat meggyőződésünk nyilvánításában, mert volt már a magyar országgyűlésen olyan többség is, a mely II. Rákóczi Ferencet, a legönzetlenebb magyar hazafit hazaárulónak nyilvánította s a legkegyetlenebb osztrák generális, Heister Siegbert hazafui érdemeit törvénybe iktatta. A napirenden levő politikai kérdésben a magyar törvényhatóságok részéről a főispánok által a kormánynak szállított bizalmi nyilatkozatok csak azt igazolják, hogy most is olyan időben élünk, a mikor a Heister Siegbert nemzete kerekedett felül. Ez a körülmény minket, mint a Rákóczi hiveinek politikai utódait, csak hathatósabb küzdelemre s kitartóbb ellentállásra buzdíthat s mindent el kell követnünk, hogy a katonai törvényjavaslat, a mely a nemzet jogos érdekét mellőzi, meg ne szavazzassék.

E célra pedig más alkotmányos eszköz, mint az országgyűlés képviselőházának tanácskozási szabályaiban biztosított szólásszabadságot alkalmazni nem lehetvén, indítványozom, mondja ki a közgyűlés: *hogy a szilágysomlyói választókerület függetlenségi pártja a katonai törvényjavaslatl szemben, a parlamenti ellentállást helyesli, annak törvényerőre emelkedését alkotmányos eszközökkel megakadályozni a nemzet érdekében szükségesnek tartja s a kerület országgyűlési képviselőjének, Barabás Bélának, es ellen a törvényjavaslat ellen úgy a képviselőházban, mint a pártban elfoglalt, megalkuvást nem ismerő álláspontjért bizalmát nyilvánítja, hazafias tisztelettel üdvözlí s a további tántoríthatatlan küzdelemre felkéri.*

A közgyűlés az indítványt egyhangú lelkesedéssel fogadta el s a kerület országgyűlési képviselőjének a következő bizalmi s üdvözlő nyilatkozatot küldte meg:

Nagyságos képviselő ur!

A magyar országgyűlés képviselőházának tanácskozási szabályaiban biztosított szólásszabadságnak a többségi akarattal szemben ellentállásként való felhasználása soha indokoltabb nem volt, mint most, a magyar nemzet állami önállóságának megtestesült tagadása, az osztrák hadsereg fejlesztésére a nemzet pénz- és véradójának felemelését követelő katonai törvényjavaslat ellenében.

Alkotmányos törvényeinkben biztosított katonai nemzeti jogainkat illetőleg, az államhatalom gyakorlásának másik tényezője által alkalmazott vétőjog ellen más alkotmányos ellentállási eszközünk, mint a parlamenti korlátlan szólásszabadság, amelyet a képviselőház tanácskozási szabályai alapján a legvégső határig igénybevehetünk: nincsen.

Ezzel a törvényjavaslatl szemben Nagyságodnak úgy a parlamentben, mint a pártkörben elfoglalt, megalkuvást nem ismerő állásfoglalását, ellentállását az igazi függetlenségi eszmékkel megegyezőnek, a nemzet érdekében valónak találjuk s ezért Nagyságodat rendíthetetlen bizalmunkról biztosítva, hazafias tiszteletl üdvözlőjük s a további rendíthetetlen küzdelemre felkérjük.

A szilágysomlyói választókerület függetlenségi pártjának Szilágysomlyón, 1912. február 25. napján tartott nagygyűléséből. — Moni Gyula, elnök. Dr. Ajtai K. Pál, jegyző.

Szénbányászat a Kraszna völgyén.

Nemrégiben Miskolc és Kassa között két financiére beszélgetésének voltam akaratlan

tanuja. Ilyesmi — tudvalevőleg — vasuton gyakran megesik. Rendes körülmények között nem igen érdekelt volna idegen embereknek reám nézve közömbös társalgása. A figyelmem azonban önkéntelenül is odaterelődött, mert a Szilágyságról volt szó: a mi közgazdasági viszonyainkat tárgyalták. A saját pátriájáról pedig még jobban esik az embernek hallani valamit, ha idegenben van. Megvallom: a mit beszéltek, nem volt új előttem, sőt nagyon is régóta ismert. Arról volt szó, hogy a Szilágyságtól a pénzügyi világ meglehetősen idegenkedik. Kivált ha arról van szó, hogy valamely iparvállalat, vagy más enémű vállalkozás reálizáltassék. A mi vállalkozó szellem és mobilis tőke az országban van, az jórészt mind a fővárosban halmozódik fel, onnan pedig a mi vármegyénk igen messzire esik. A vidéki tőke viszont a pénzintézeti vállalkozásokon túl nem terjeszkedik. Ilyenformán holt dolog a Szilágyságban nagyobb arányú és a vármegye érdekében tul haladó vállalkozások plánumaival bibelődni, mivel a reálizálás amugy is a lehetlenséggel határos.

Ez a beszélgetés, mely megdöbbenően hű tükrét adta a mi gazdasági helyzetünknek, igen kellemetlenül érintett, mert be kellett látnom, hogy a közviszonyoknak ez a vázolása a valóságnak mindenben megfelelő s mert azt kellett tapasztalnom, hogy ezek a viszonyok már a legszélesebb körökben is közismertek. Annál kellemesebben lepott meg a lapok ama hír-adása, hogy a Kraszna völgyében fekvő széntelepeknek a Kárásztelek, Somlyóujlak és Somlyógyörtelek között elterülő síkság mentén való kitermelésére főként fővárosi tőke részvételével részvénytársulat alakult, mely működését legközelebb meg is kezdi. Ezt a híradást igen örvedetesnek kell tartanom nemcsak azért, mert egy nagyobb arányúvá kifejlődött bányavállalat az egész vidék közgazdaságának fellendülését vonja maga után, hanem azért is, mert a megalkulás körülményei magukban is arra engednek következtetni, hogy a pénzembereknek a Szilágysággal tanusított ridegsége megtörőben van; egy-két sikeres vállalkozás után nem lesz lehetetlen a pénzügyi körök érdeklődését vármegyénk többi természeti és gazdasági kincseinek értékesítése felé fordítani. Ehhez egy jól virágzó szénbánya mindenesetre a legkitűnőbb lépés volna.

Csehország virágzó ipara mindenki előtt ismeretes. Ha jól körülnézünk a kereskedelem által forgalomba hozott ipari termékek sorában, a csehországi gyártmányokkal minden téren találkozni fogunk. Természetes következménye ez annak a helyes elvnek, hogy a gyáros a szénbányák közelében igyekszik letelepedni, amivel olcsó fűtőanyagot és ezáltal olcsó hajtóerőt biztosít gépeinek. Az olcsó hajtóerő aztán természetesen az előállított iparcikkek jutányos előállítását is biztosítja. Így válik aztán érthetővé, hogy a cseh vászon, vagy esetleg más árucikk Erdély tulsó zugában is olcsóbb, mint a hazai, a melyik pedig nem vándorolt annyi száz kilométerre, míg a gyárostól a fogyasztóig ért.

A mi gyárosainknak szintén ilyen alapon kell ipartelepeik felállításáról gondoskodni; hiszen az általános verseny mellett a boldogulásra nem is gondolhatunk másként. Ilyenképpen logikus a következtetésünk, ha mi az ipari élet kifejlődését is a szénbányászat fellendülésétől látjuk függőnek.

Az új szénbánya boldogulásának pedig minden előfeltétele megvan. A szén minősége megfelelő, 3500 Caloria körül jár, mi mellett jó tudni, hogy Csehországban a 2000 Caloriát meghaladó hőerejű szén már felhasználják. A szénréteg vastagsága és terjedelme kielégítő. Fekvése a vasuti szállítást illetőleg a legkedvezőbb, mert az állomástól a telep leendő központja 3—4 kilométerre fekszik. Nagyobb fogyasztópiacokat az Alföld irányában könnyen szerezhet, mert a legközelebbi széntelepekhez Zsibó vidéke, Nagybaród, Bodonos, Borsodvidék, stb. földrajzi fekvésénél fogva a Debrecen, Máramarossziget és Nagyvárad között elterülő vidékre gravitálhat, sőt esetleg kedvező tarifamérséklés mellett Szolnokig is felhatolhat. A munkásviszonyok még elég kedvezőek. Ha ezeken felül még a kellő tőke és a helyes vezetés is meglesz: a siker semmi esetre sem fog elmaradni. Ezt pedig azoknak, kik a Szi-

lágység gazdasági fellendülését óhajtják, szívből kívánniuk kell.

Az a sok balsiker, a mi egyes kistőkéjű vállalkozók szerény kísérleteit követte, igen alkalmas arra, hogy kishitűséget idézzon elő. Azok a próbálgatások nem tudták, hogy a bányászathoz rendszeres tervszerű munkálkodás, nagy kitartás és mindehez sok pénz kell. Az u. n. rablóbányászattal, mely minél kisebb befektetéssel minél több értéket és minél rövidebb idő alatt akar produkálni, a nélkül, hogy a bányamű jövőjére tekintettel volna, a szénbányászatban épen nem lehet boldogulni. A kísérletezők pénzük elvesztésével maguknak is érzékeny kárt okoztak, de kudarcuk a mi széntelepeink értékesítésének is ártott, mert azoknak rossz hírét költötte. A társulat, mely most ezen széntelepek kiaknázására alakult, remélhetőleg okulni fog a multak hibáin s úgy fog dolgozni, hogy rendszeres munkával a bányamű fokozatos fejlődését biztosítsa. Ezt kívánja a társulat érdeke, de az elérendő sikernek az egész vidék gazdasági életére is messze kiható jelentőséggel kell bírnia. Ezért óhajtjuk, hogy ezt a mostani alakulat szilárd alapokon nyugodjék s meoldó kísérletezések helyett végre állandó produktív tevékenységet fejtsen ki, a mi nemcsak saját magának fog javára szolgálni, hanem a közgazdaság egyéb ágaira is üdvös visszahatással lesz. Reméljük, hogy így lesz s ebben a reménységben kívánunk az új vállalkozásnak „jó szerencsét!”

A. S.

Az állami polgári leányiskola ügyéhez.

Vessünk véget a homálynak és a találgatásoknak.

Megszünteti-e miniszterium a helybeli állami polgári leányiskolát, nem tudom. Nem érdekel. Az a hír az ujságokban, hogy megszünteti.

A következőket azonban bizonyosan tudom. A róm. kath. leányiskola nem kap az államtól egy fillért sem. Következésképpen, ha csakugyan megszűnnék az állami polgári leányiskola, ez semmi esetre sem a róm. kath. polgári leányiskola támogatása miatt következne be.

Barkóczynak a polgári leányiskolával, sem az állammal, sem a katolikussal, nem volt a világon semminemű érintkezése, sem érdeke. Nem a népiskolák ügyét vitte a miniszterium V. ügyosztályában, a bová a középiskolák, tehát a gimnáziumok és reáliskolák tartoznak. Azt sem tudta, van-e Szilágysomlyón egyáltalában polgári leányiskola, akár állami, akár katolikus. Mikor a mult év folyamán hivatalos kiküldetése alkalmából vendégem gyanánt tisztelhettem, egyetlen szó sem esett köztünk a polgári leányiskoláról. Sem az egyikről, sem a másikról.

En a miniszteriumnak abba az ügyosztályába, a hol a polgári iskolák ügyét intézik, nem tettem be a lábamat soha. Információval sem közvetlen, sem közvetve nem szolgáltam. A katolikus polgári leányiskolát nem miniszteri támogatással létesítettem. Információ nyújtáshoz nem is lett volna sem jogomim, sem illetékességem. Nem is avatkozom olyan dolgokba, a melyekben érdekeltégem miatt elfoglaltnak tekinthetnének. Az állami iskolai gondnokság ülésein évek óta részt nem vettem. Pedig hivatalból tagja voltam a gondnokságnak. A dolgok fejlődésének mai stádiumában a gondnoksági tagságról lemondottam. Hadd foglalja el ott nálam nagyobb szakember a helyet.

Mondják meg tehát: miért hozzák kapcsolatba az állami polgári leányiskola állítólagos megszüntetésével a a Barkóczy nevé? Es mi alapon gyanusítanak meg alattomban engem?

S micsoda tárgyalagos igazság lehet abban a kirukkolásban, a melynek ez a kettős feltevés képezi kizárólagos alapját és egész tartalmát?

Hogy is volt csak?

A miniszter hivatalos leiratban kérdezte meg annak idején: mi az oka, hogy olyan kevesen jártak a néhai állami felső leányiskolába? 18-an, 20-an egy-egy osztályba?

A gondnokság és a tanfelügyelő ezt válaszolták: A felső népiskola tökéletlen iskolai

szervezet, nincsen szerves összefüggésben a megelőző alsóbb iskola tanfolyamaival, nem ad egyenrangú képzést a polgári iskolával, hát a lányok inkább polgári iskolába, máshová mennek. Allitson csak a miniszter polgári iskolát, majd lesznek tanulók nagy sereggel a polgári iskolában.

Ez a felfogás egészen helyes. A javaslat szakszerű és célszerű volt.

De azért az állami polgári leányiskola felállítását úgy-e még sem a nagyközönség kérelmezte?

A miniszter maga is helyesnek tartotta az állami felső leányiskola egykori néptelenségének ezt a megfajtott magyarázatát. Elfogadta a polgári leányiskola felállítására vonatkozó előterjesztéseket.

Csak hogy a felső leányiskola fentartása mindössze évi 6000, azaz hatezer koronát kíván, a polgári leányiskoláé azonban évi 18,000, azaz tizenhatezer koronát követel meg. A miniszter tehát csakis arra az esetre ígerte meg az állami polgári leányiskola végleges fentartását és biztosítását, ha legalább 30, azaz harminc tanuló lesz egy-egy osztályra.

Amde 30 tanuló az állami polgári leányiskola egy-egy osztályában nem található. Még nagyító üveggel sem. És annak dacára sem, hogy — mint hallom, — egyik-másik tanulóért a tandíjat saját zsebéből maga a jólelkű igazgató fizeti meg. Erről én nem tehetek.

Az állam azonban fukar. Vagy ha tetszik, körültekintő gazda. És ha a sokkal kevesebbe kerülő néhai felső leányiskolát sem volt hajlandó fenntartani osztályonként 20 tanuló kedvéért, pénzügyi szempontból megérthető, ha a lényegesen drágább polgári leányiskolát sem óhajtja fenntartani ugyanannyi tanulóért.

Kellett ehhez Kőrösy Endre, vagy más valaki?

Nagyon tájékozatlannak tartják a közönséget azok, akik az állami polgári leányiskola állítólagos megszüntetését holmi klerikális ló-lábnak akarják tulajdonítani.

S hát láttak már klerikális lólabát a valóságban? Nos, én mindjárt megmutatom. Ime, így néz az ki a közoktatási minisztériumban.

A folyó évi kultusbudget előirányzatából a következő intézetek kaptak állami segítséget:

A székelkeresztúri unitárius fő-	
gimnázium	118,700 K.
Eperjesi ág. vall. főgimnázium	34,000 K.
Kisújszállási ref. főgimnázium	150,000 K.
Mezőtúri ref. főgimnázium . .	200,000 K.
Késmárki ág. vall. főgimnázium	100,000 K.
Hajduböszörményi ref. főgimn.	20,000 K.
Kecskeméti ref. főgimnázium	100,000 K.
Zilahai ref. internátus	250,000 K.
Pápai ref. főgimnázium . . .	200,000 K.
Szászvárosi ref. főgimnázium .	100,000 K.
Kunszentmiklósi ref. gimn. .	250,000 K.
Medgyesi ág. vall. főgimnázium	83,000 K.
Nagyszebeni ág. vall. főgimn.	400,000 K.
Szegvári ág. vall. főgimn. . .	350,000 K.
Debreceni ref. internátus . . .	300,000 K.
Eperjesi ág. vall. internátus .	200,000 K.

Vagyis együttvéve 2.955,700 korona beruházási államsegélyt kaptak erre az évre az állam pénztárából a nem katolikus középiskolai intézmények.

Ezt mind a főklerikális Barkóczy vette fel az előirányzatba, mert az ő ügyköréhez tartozott.

Miért nem látnak klerikalizmust abban, hogy a zilahi ref. főgimnázium is kapott 170,000 koronát annak idején, most ebben az évben a ref. internátus is kap 250,000 koronát? Pusztán beruházási célokra. Ezenkívül a zilahi ref. főgimnáziumnak a folyó kiadásokra tavaly 34,000, az idén 36,000 korona államsegély jutott.

Az ország lakossága 60%-ban katolikus. Az állam jövedelmének 60%-a tehát a

katolikusok adózássából folyik be. Bőven jut ebből a más vallásúaknak. Nem emelünk szót ellene.

Am mióta osztóigazság az, hogy a kath. polgárok pénzéből csakis más vallásúak részesülhessenek? És semmi körülmények között a katolikusok?

Térjünk azonban vissza.

Az 1868. XXXVIII. t.-c. megadja a jogot minden felekezetnek, hogy saját erejéből a törvény és a törvényes miniszteri rendeletekben megállapított kívánalmaknak megfelelő iskolákat szervezhessenek.

Van abban kifogásolni való, ha a kath. egyház Szilágyosmlyón ezt a jogát érvényesítette?

Nem kapott hozzá egy fillér állami segítséget se!

És hogy a más vallású és más nemzeti-ségű gyermekek is látogatják iskolánkat?

Hiszen nem vagyunk mi gyűlölködők. Tehát nem vagyunk kizárólagosak. Sem térben, sem szeretetben. Ha tehát van helyünk az iskolában — pedig ezután több helyünk lesz, mert ebben az évben újra építkezünk — szívesen látjuk őket magunk között. A szeretetből meg éppen kifogyhatatlanok vagyunk. És e tekintetben ismernek bennünket a más vallásúak és a román nemzetiségűek.

Furcsa!

Ha mi hozzánk jönnek a románajku gyermekek a katolikus iskolába, akkor a Pestalozzi-féle észjárás szerint éppen e körülmény miatt nem lehet igaz magyar a kath. iskola.

De hogyha az állami iskolába mennének, ugyanaz a körülmény domborítaná ki az állami iskola nagy nemzeti hivatását, hogy sokan vannak benne a román növendékek. Így okoskodtak addig, a míg a felső népiskolai leányoktatás kizárólag az állami iskola kezében volt monopolium gyanánt.

Igaz, igaz, el ne felejtsem. Mi csakugyan nem tartunk olyan magyarázatokat az iskolában, hogy a románok alig különbek, mint a barmok és minden művelődésre képtelenek.

Aztán micsoda kétségbeesett percentuális szemfényvesztés a számítgatásokban!

Egy valakinek bizonyos pénzforrásból 3000 korona évi fix fizetése van. És semmi több. Egy másiknak ugyanabból a pénztárból van évi 2000 koronája, egy másiktól meg évi 3000 korona járandósága, összesen tehát 5000 korona évi jövedelme van.

Hiszi-e már most valaki, hogy annak, a kinek össze-vissza évi 3,000 koronája van, csak tulajdonképpen többje van évenként, mint az évi 5000 koronás jövedelmű urnak, — mert az a 2000 korona, melyet az ez utóbbi elsővel közös pénztárból nyer, ezen a címen úgy tekinthető, mintha nem az övé, hanem az elsőé volna?

Ezt is logikának és gondolkodásnak hívják?

Pestalozzi urat különben összes jó barátai-val és a katolikus leányiskola minden ellenségével együtt bármikor szívesen látom iskolánkban vendég gyanánt. Győződjék meg, igaz-e az, amit állít, hogy a mi iskolánkban olyan tanítónő volna, a ki nem beszélné teljesen jól a magyar nyelvet.

Bezzeg Gróf János, a kolozsvári ref. főgimnázium néhai tanára, a ki úgy tíz évvel ezelőtt halt meg, haláláig sem tudta megtanulni a magyar nyelvet. Mégis tanított a ref. iskolában és senki sem vádaskodott arra az iskolára, hogy nem magyar.

Legyen szerencsék egyébiránt: készséggel megmutatom tanítónővéreink keresztelési anyakönyvi kivonatát. Majd meglássuk, ki hát a bajor születésű közülök és mennyit érnek.

Még valamit.

1905. május havában, mikor a jelenlegi tanfelügyelő ur, az állami felső leányiskolában első hivatalos látogatását tette, igen is el akarta tiltani ott a kath. tanulóknak és tanítónőknek imádkozás alkalmával a keresztvetést.

1906-ban Koleszár Lajos ur, mikor mint miniszteri megbízott, ugyancsak a tanfelügyelő ur társaságában vizsgálta az állami iskolát, a vizsgálat után tartott tantestületi értekezleten jegyzőkönyvileg, tehát írásban, akarta tilalmával lehetetlenné tenni, hogy az állami iskolában imádkozás alkalmával a kath. vallású tanulók és tanítónők keresztet merjenek magokra vetni.

Ezek letagadhatatlan tények. Ma is élnek a tanuk, a kik a felügyelői hatáskörrel való ezen visszaélésnek és a kath. vallás szabad gyakorlata ellen megkísérelt ezen merőnyletkezésnek hatalmas tiltakozásukkal ellentállottak. Szolgálok velők, ha épen tetszik. Nem hiszem, hogy hamis tanúságra hajlandók lennének.

Nekibátorodott erre az egyik állami elemi iskolai tanító ur és a saját osztályában egyszerbe ő is megtiltotta a katolikus gyermekeknek, hogy magukra keresztet vessenek. Mikor aztán meginterpelláltattam e tilalom miatt, egyenesen a tanfelügyelő ur rendelkezésére hivatkozott. Való ugyan, hogy ugyanő három hónappal később már nem mert hivatkozni a tanfelügyelőre, hanem oda módosította az intézkedés megokolását, hogy a tanulók állítólag tulságos nagy keresztvetést végeztek, úgy hogy ő ebben gúnyolódást látott s azért tiltotta meg nekik a keresztvetést. Három hónappal később jutott ez a magyarázat találékony elméjébe! Azonban él a tanu és előáll, a ki igazolja a megtörtént ténydolgokat.

Ez az, ami annak idején engem arra jogosított, hogy megállapítsam értesítőnkben a katolikusok okulására azt a körülményt, a melyet hiába igyekszik „szemenszedett rágalom”-nak minősíteni Pestalozzi.

Az a gyanúsítás, mintha a kath. leányiskola értesítőjének adatai nem volnának megbízhatók, igazi jellegében mutatja be Pestalozzi tárgyilagosságát.

Megkövetelem, hogy becsüljön meg bennünket.

Ha nem szereti is a kath. leányiskolát, kötelessége szeretni az igazságot legalább.

Tehát csak semmi heveskedés, kedves Pestalozzi! De annál több józan megfontolás!

Ne dobja a vallás és nemzetiségi viszálykodás tüzesóvját közibünk!

En a harcot nem keresem. De a védelemre mindig készen állok.

Kőrösy Endre.

*

Közreadtuk e cikket az „audiatur et altera pars” elvénél fogva. De éppen ebből kifolyólag — bármennyire kerülni óhajtának a vallásfelekezeti vitának kiélezését, — a tisztán felekezeti felfogáson alapuló válasza lapunk jövő számában reflektálni fogunk. Szerk.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Főgimnáziumunk veszélyben. Ratkovszky Pál főigazgató, a szatmárnémeti főgimnázium igazgatója, mint a kolozsvári tanterületi főigazgató helyettese, meglátogatta helybeli főgimnáziumunkat. Ezen látogatás alkalmával, miután a szellemi és erkölcsi állapotok felett teljes megelégedését fejezte ki, nem kerülte ki figyelmét azon körülmény sem, hogy a főgimnázium jelenlegi elhelyezése sehogys felel meg a modern kor követelményeinek. Erre vonatkozó megjegyzései a következők: „Sokszor hallottam, olvastam népiskolák elhanyagolt voltáról. Mig ezen intézetet nem láttam, nem volt fogalmam arról, hogy a XX. században lehessen ilyen primitív, a tanítás-nevelés céljaira annyira alkalmatlan, a higiénia és didaktika szempontjából annyira meg nem felelő épülete egy középiskolának. Eltekintve attól, hogy csaknem 100 évvel ezelőtt négy osztály részére,

Feltűnő olcsó alkalmi árak!

Saison előrehaladottsága miatt, raktáron levő összes téli árak **gyári áron alul**, diszek és ruhakellékek **mélyen leszállított áron** lesznek elárusítva **Brüder Kálmán** női és férfi divatruházában Szilágyosmlyón. (Plebánia épület.)

100 tanuló befogadására épített termek a mai viszonyokra nézve alkalmatlanok, könyvtára, szertárai szűk lyukak, amelyek bitorolják a terem nevet, az ideiglenesen bérelt helyek, még mielőtt tudtam volna, hogy istállók voltak, elárulták az istállóságot: nincsen tanári, nincsen igazgatói irodái helyiség, mert az a 16—18 négyzetméter területű zug, amely most igazgatói irodául szolgál, még a régi időben, mikor még divatban volt az iskolai carcer, sem lett volna erre alkalmas. Még szomorubban gondolok arra, hogy mi lesz a jövő iskolai évben, amikor a VII. osztály megnyílik: nincsen természettani múzeum, nincs kísérletező terem, nincsen természetrajzi előadóterem. Tudom, hogy az új gimnázium építése folyamatban van, sőt annyira előrehaladt, hogy az építéshez szükséges tervek készítését is meg lehetne kezdeni, ha a város a telek megadásával nem késleltetné az ügyet. A szóban forgó két telek közül a kormány által is elfogadott egyik telket magam részéről is nagyon alkalmasnak tartom, míg a Vadkertet a lehető legelőszűrtebbnek ítélem, eltekintve attól, hogy az építkezés kétszerannyiba kerül kint a vadkerten, mint a városon belüli területen. A Vadkert nagyon kiesik a városból és csak ábránd lehet, hogy az odaépülő gimnázium oly fejlődését hozza a városnak, hogy az végleg központja legyen. Emelkedhetnek ott szép épületek, de azért mégis csak a város vége lesz az a hely. Közbevetőleg megemlítem még, hogy láttam már egy épen ily célból vadvízenyős helyen épült főgimnáziumot, az ungvárit, ott is többbe került az alapozás, mint a földfeletti többi építkezés. Felhívom az igazgató urat és a tanári kart, hogy rendkívüli értekezletet tartsanak és felsorolva a meglevő tarthatatlan állapotokat, kérjék a magyar kormányt és a rend főnökét, hogy használnak a városra kényszerítőleg, hogy döntőn sürgősen a telek kérdésében és saját gyermekeik érdekében oldják meg a kérdést. Különben ha tőlem függene, nem engedném meg a főgimnázium továbbfejlesztését, míg az építkezés elől nincs minden akadály elhárítva. En magam is ilyen értelemben teszek felterjesztést a magas kormányzatnak.

Most már kérdés, mint határoz a tanártestület. Ha esetleg — megunva a város sok huza-vonáját — olyanféle határozatot terjeszt föl a magas kormányhoz és a minorita-rendtartományi főnökhöz, hogy míg az akadályok az építkezés elől elhárítva nincsennek, fölülről állják útját a VII. osztály megnyitásának, úgy nagy öröme azoknak, kik a gimnázium fejlődését rossz szemmel nézik, megáll ez intézet természetes fejlődésében. De micsoda szomorúsága lesz ebből kifolyólag azoknak, akik gyermekeiket abban a tudatban adták ide, hogy most már itt fejezhetik be tanulmányaikat. A tanulók megszokták itt a talajt, és most esetleges átültetés veszedelmének vannak kitéve, ami szellemi elcsenevedésükre vezethet. Fel az evezőkhöz! Minden somlyói polgár tejesítse már szűkebb hazája iránti kötelességét!...

— **A táblai elnök elismerése.** Porubszky Jenő, a debreceni kir. ítélőtábla elnöke a szilágysomlyói kir. járásbíróhoz vezetőjéhez, Muzsaj János kir. járásbíróhoz leiratot intézett, melyben a bíróság 1911. évi tevékenységi és forgalmi kimutatására észrevételképpen megelégedésének és elismerésének adott kifejezést.

— **Központi választmányi ülés.** Szilágysomlyó központi választmánya folyó évi március hó 1-én délelőtt 10 órakor Zilahon, a vármegye székházának kistermében ülést tart. Tárgy: Az 1913. évre érvényes birandó országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékének folyó évben eszközendő kiigazítására az összeíró küldöttségek megalakítása és a munkálatok befejezésére záros határidő kitűzése.

— **Előléptetés.** A földmívelési miniszter Osiszár Zeigmond szegszárdi, azelőtt szilágysomlyói szőlőszeti és borászati felügyelőt a VIII. fizetési osztályba léptette elő.

— **Kinevezés.** Caurilla József helybeli posta- és távirányítókörnököt a kereskedelemügyi miniszter segédtisztjává nevezte ki.

— **Áthelyezések.** A pénzügyminiszter Karácsonyi Zoltán szilágysomlyói adótitkárát a dési, Hieronimusz György magyarláposi adótitkárát a szilágysomlyói adóhivatalhoz, Kászonyi János zilahi kir. pénzügyigazgatósági irodatisztát a balassagyarmati kir. pénzügyigazgatósághoz helyezte át.

Tamko Bertalan.

A szilágysomlyói ügyvédi kar Nesztora, Tamko Bertalan ügyvéd, februárius 23-án éjjel 2 órakor elhunyt. Tamko Bertalan irodáját 1868. évben nyitotta meg; kiváló tehetségei, munkakedve, nagy jogi tudása csakhamar ismert és keresett ügyvéddé tették irodáját a gróf és báró Bánffy-család tagjain kívül, kiknek egész haláláig állandó ügyvédük és megbízottjuk volt, sokan keresték fel Erdély főurai közül. Véleményét bonyolult urbéri perekben nem egyszer kikérték Erdély nevesebb fiskálisai is. Halála, mely váratlanul következett be, veszteség nemcsak a családra nézve, hanem a társadalomra nézve is. Szilágysomlyó vármegye törvénhatósági bizottsága, Szilágysomlyó város képviselőtestülete, a szilágysomlyói függetlenségi párt régi, tekintélyes tagját veszítette el benne. Temetése folyó hó 25-én délután ment végbe. Zsigmond Károly református lelkész megható gyászbeszéde után az elhunytat tisztelőinek nagy serege kísérte utolsó útjára. A gyászról a család az alábbi jelentést adta ki: „Alólirottak a szív legmélyebb fájdalomával tudatjuk, hogy a forrón szerető férj, apa, nagyapa és após Tamko Bertalan ügyvéd, Szilágysomlyó vármegye törvénhatósági biz. tag, életének 74-ik, boldog házasságának 44-ik évében, folyó évi február hó 23-án éjjel 2 órakor, rövid szenvedés után csendesen elhunyt. A végtisztesség február hó 25-én délután 3 órakor fog a ref. egyház szertartása szerint megtartani. Béke pórára! Szilágysomlyó, 1912. február 23. Özv. Tamko Bertalané szül. Kovrig Katalin, mint neje. Tamko Bella férj. Merza Jenőné, Tamko Olga férj. Dr. Tamko Károlyné, gyermekei. Merza Jenő, Dr. Tamko Károly vejei. Ifj. Tamko Károly, Tamko Olga, unokái. Kovrig Antal, sógora.

— **Gyászrovat.** Néhai Kerekes József kir. tanácsosnak, Szilágysomlyó volt kir. tanfelügyelőjének özvegye: Hiry Berta folyó hó 23-án Zilahon elhunyt. A 75 éves köztisztviselőben álló urnő, kinek halála veszteség nemcsak családjára, hanem az egész zilahi társadalomra nézve — gyermekei: Kerekes Béla kir. államépítészeti hivatali főnök, Kerekes Ernő főgimn. tanár és felesége: Moni Erzsébet, Kerekes Berta Ludig Vilmosné, testvérei: Hiry Ferenc nyug. kir. táblai bíró, Hiry Kornélia, Faluvégi Albertné, unokái: Kerekes Erzsike, ifj. Kerekes Ernő, Kerekes György, Ludig Emil, Ludig János gyászolják.

— **Nagy idők tanuja.** Rátonban folyó hó 18-án halt meg Jakó Károly 48-as honvéd, kit a Budavár bevételekor elesett honvédek pótlására 1849-ben megejtett pótsorozáson vettek be katonának. Résztvett több ütközetben, a szerencsétlen kimenetelű temesvári csata után orosz fogságba került, azonban 8 társával együtt sikerült megszöknie. Az agg honvédet február 20-án temették el.

— **Bankközgyűlés.** A Szilágysomlyói Kereskedelmi és Iparbank rt. folyó hó 18-án tartotta meg évi rendes közgyűlését báró Tornyai Schossberger Rezső, a Budapesti Erzsébetvárosi Takarékpénztár elnöke elnökletével. A közgyűlés hozzájárult az igazgatóság javas-

lataihoz, s a tisztanyeréséből a részvényesek között 30,000 koronának (6%) felosztását határozta el. Végül az intézet kezelőségének és tisztikarának köszönetet szavazott.

— **Adomány.** Az Izraelita Szegényeket Gyámoltó Egyesület részére a Krasznamegyei Takarékpénztár és a Szilágysomlyói Kereskedelmi és Iparbank 50—50 koronát adományozott. Az adományokért hálás köszönetét nyilvánítja ez uton is Herschkovits Lajos elnök.

— **Az olasz királyi család gyermekei.** Mindannyian Phosphatine Falliérssel lettek táplálva az elválasztás pillanatától kezdve és épen ennek tulajdonítható az, hogy a gyermekek kicsattanó egészséges jó színben nevelkedtek és gyermekbetegségeket mindeztideig elkerülték. Világhírű gyermekorvosok egyhangú véleménye, hogy a gyermektáplálást az elválasztás idejétől kezdve úgy eszközöljük a leghelyesebben, hogy ha Phosphatine Falliérst tejből főzzük adunk a gyermeknek, mert ez esetben bélzavartól nem kell tartani és a gyermek fejlődése oly kiváló, hogy annál jobbat egy gondos szülő sem kívánhat.

— **Egyéves méncsikók vásárlása.** A földmívelési miniszter felhívja mindazon tenyésztőket, kiknek birtokában legalább is négy jó származású, erős esontu, szabályos testalkatú, saját nevelésű, egyéves méncsikó van s azokat az államnak eladni kívánják, hogy ebbeli szándékukat a helynek és utolsó postának, ahol a csikók állanak, valamint a csikók származásának, színének és árának pontos megjelölésével a magyar királyi földmívelési miniszteriumhoz benyújtandó egy koronás bélyeggel ellátott írásbeli nyilatkozatban jelentsék be.

— **Új pénzintézet Tasnádon.** Tasnádon februárius 19-én egy új pénzintézet alakult meg 200,000 korona alaptőkével „Kereskedelmi és Iparbank részvénytársaság” név alatt. Ezzel az új pénzintézettel, melynek igazgatósági elnökévé Pálkás Endre földbirtokost választották meg, — a tasnádi pénzintézetek száma négyre szaporodott.

— **Tisztújítás Zsibón.** A folyó hó 19-én megejtett községi tisztújításon községi bíróvá Szántó Jánost, albiróvá Lőrinc B. Istvánt választották meg. Daróczi T. Miklós, Borbély József, Zörgő József és Daróczi M. Miklós lettek az esküdtek.

— **Gyilkolt a vonat.** Folyó hó 19-én este a sarmasági állomáson a Szilágysomlyó felé induló vonat elütötte Zágonyi Károly vasuti fékezőt. A szerencsétlenséget hamar észrevették s megállították a vonatot, azonban későn: már 3—4 kocsi keresztülment a szerencsétlen emberen, kinek combját a szó szoros értelmében amputálták, mellét, fejét összezúzták a kocsikerekek.

— **A farsang folytatása** kíváncsok lenne, ha megegyeztem a bálidő után szerzett hurutos köhögésemről. Használja a rég bevált „Egger” mellpasztillákat, azokkal biztos eredményt fog elérni. 50 filléres próbadoz, 1 és 2 koronás doboz minden gyógyszertárban és drogériában kapható.

— **A nagyfalui mükedvelő előadás.** A nagyfalui ifjúsági egyesület dalárdája, mint rendesen, úgy az idén is szorgalmasan s odaadó buzgósággal halad a művelődés terén, megmutatva, hogy csak akarni kell, csak kitartás kell s az ember úgy önmagának, mint a köznek előnyére és büszkeségére válhatik. Február 17-én is ismét tanujelét adva szép, lelket nemesítő s műélvezetet nyújtó ama közügyért lelkesedő kis sereg, kik nem sajnálva fáradságaikat, igyekeztek mindannyian bemutatni a zsufolásig megtelt teremben összegyűlt érdeklődő közönségnek „A vén bakancsos és fia a huszár” című 3 felvonásos szindarabnak előadását. Zongor Margitka óvónő (Lidi) gyönyörködtette és a közönség figyelmét telje-

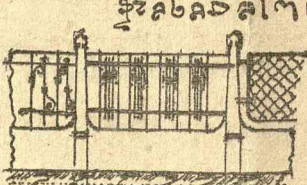
ÖRÖKSÉGES és LEGOLCSÓBB

Vasbeton oszlopok

Sodrony vagy vasbetonbetétekkel
Rendelhető.

Besenyő Gyula építész, Zilahon, Munkácsy Kálmán ház.

szabványos

Kerítések

és vasbeton deszkák

vasbeton betonszerkezetek és szőlőteraszok

sen lebilincselte gyönyörű játékaival s teljes otthonosságával, melylyel mozgott a világot jelentő deszkákon, valamint kedves, lágy, fülemile hangjával s végtelen jó kedélyhangulatával, melylyel igyekezett jó kedvet varázsolni hű barátjának, Nagy Lajosnénak (Ilon), ki örökös busulásban szenvedett. A nagy, hatásos jeleneteket, melyek rendkívül nagy ügyességre vallottak, gyönyörűen adta vissza, félénk természetével s általános játékaival a jelenetek közben a közönséget sokszor könyekre fakasztotta. Benedek L. Mihály (a vén bakancsos) az ismert műkedvelő művész az est fényét emelte odaadó frappáns játékaival és otthonosságával, de különösen sokszori röktöztetésével. Baricsán István (Veres csaplár) kifogástalanul adta alakításához hűen a pénzsovár korcsmáros szerepét s általános megelégedést keltett ügyes játékaival. Farkas Pál (kántor) eltekintve a hű kántoros alakítástól, méltó volt a többi partnerekhez. Székely György (Frici) az est gyöngye a pohos, félénk, örökké éhes korcsmáros fia volt, ki ostobaságaival, de különösen jó játékaival sokszor hangos kacagásban adta tanujelét a közönség megelégedésének. Kabai Sándor (bakancsos fia) a dalárda és a község pacsirtája, igen kedvesen játszott s játékaival többször csalt ki a szemekből könnyeket, melyek az elismerés gyöngyei voltak. Gyönyörű hangja valamely nagy színpadon tudna csak igazán érvényesülni. Torkos György (Pista bojtár) a hamis pletykahordó is kifogástalanul játszott rövid, de sokat jelentő szerepét. Különben a többiek is mind elég jól adták rövid szerepeiket. Az előadás után tánc is volt. A rendezésről nem szólnunk, az az elmondottakból kitűnik, Nagy Lajos ref. kántor volt, ez a fáradhatatlan, kitartó és ügybuzgó férfi. Felülfizetéseket a következők adományoztak: Búrgezd Béla 6 kor., Gergelyffy György 5 kor., dr. Szatmáry István 2 kor., Bari Lajos 1 kor. 80 fill., Szini Zsigmond és Ludos Dezső 1—1 kor., Nánassy Vince 80 fillért, melyért ez uton is köszönetet mond Nagy Lajos rendező, a dalárda nevében.

— **Lőszemle.** A vállalkozó lovak tavaszi szemléjét Czító Károlynak, a debreceni 2. honvéd huszárezred ezredesének vezetése alatt érkezett katonai bizottság folyó hó 27-én ejtette meg.

— **Felhívás.** Szilágyvármegyének a fegyvertartásról alkotott szabályrendelete 1. § értelmében felhívom a mult 1911. évben fegyvertartási engedélyt nyert egyéneket, hogy a folyó évre szóló engedély elnyerése céljából, régi engedélyeiket magukkal való hozatala mellett a rendőrségnél a hivatalos órák alatt jelentkezzenek. Szilágyssomlyó, 1912. február 26. Bölöny Bálint, rendőrkapitány.

— **Felhívás.** A Szilágyballai legelőre szarvasmarhát vesz fel a Szilágyvármegyei Gazdasági Egylet 1912. évi május 15-től október 15-ig. A gulyás tartásáról és a szászról a gazdasági egylet saját költségén gondoskodik. A 2 éven aluli szarvasmarhákért 20 korona, a 3 éven felüli szarvasmarhákért 24 korona díj fizetendő és ezen összegért a gazdasági egylet megengedi, hogy a 300 kath. hold legelő területén a felvett szarvasmarha járhasson és arra kötelezi magát, hogy gulyást állít és sőről gondoskodik, különben pedig semmi egyéb kötelezettséget nem vállal semminemű kárért, sem betegségért. Bejelentések a legeltetési díj lefizetése mellett a gazdasági egylet titkári hivatalánál Zilahon és Máté János, állami iskolai igazgatónál Ballán fogadtatnak el 1912. évi március hó 15-ig. A legelőre felvételnek üszők, tehén, tinók és fiatal ökor-tulkok, bikák nem vétetnek fel. A felhajtás alkalmával a marhák felülbélyegzővel lebélyegzetnek és a marha-járlat is beszolgáltatandó. Epen ezért, mivel a lebélyegzés és az állatok egészségi vizsgálata május 15-én és 16-án állatorvos által történik; ezen napon, aki jelen nem lesz, a legelőre állatja fel nem vétetik, és a legelőbőr vissza nem adatik. Ha pedig elfogadható ok miatt jelentkezik később, úgy a lebélyegzés és vizsgálat költségeit fedezni tartozik. Aki pedig állatját a legelőre becsempészi, annak állatja mint bitang jószág fog kezeltetni és ezen felül az okozott kárért is felelős. Aki állatját október 15-én el nem viszi, minden költséget és kárt megfizetni tartozik. Zilah, 1912. február 11. Kaizler György, ig. alelnök. Fényes Károly, titkár.

— **Uj százkoronás bankjegy.** Illetékes helyen a legkomolyabban foglalkoznak azzal a tervvel, hogy új százkoronás bankjegyet bocsátanak ki s a régít törvényes uton mind kivonják a forgalomból. A tervvel már annyira elkészültek, hogy már csupán a kibocsátás időpontjáról lehet szó. Az új bankjegy-emisszióra elsősorban annak megállapítása szolgáltatott okot, hogy az általános pénzforgalomban sok hamis százkoronás bankjegy van. Hamis bankóra akadtak már mindenütt, így Bécsben, továbbá az osztrák és magyar vidéki városokban. Hivatalosan összesen tizenöt fajtát hamisított százkoronást találtak. Az új bankjegy kibocsátásával és a régi bevonásával természetesen minden százkoronás hamisítvány a sutba kerül. Mondják, hogy mértékadó körökben a mostani százkoronás bankjegy külsejét és alakját egyáltalán nem tartották ideálisnak. Az új százkoronás bankjegy tehát egészen másféle lesz, mint a régi. A tarkaságot és a papirost teljesen betöltő mindenféle rajzokat csak azért fogadták el, mert technikusok kijelentették, hogy a sok figura aránylag még a leghasznosabb módja a védekezésnek az esetleges hamisítás ellen. Most azonban a hamisítványok fölfedezése nyomán tett tapasztalás azt bizonyítja, hogy igen is tudnak sikerült hamisítványokat csinálni. A hamis százkoronás az igaztól csak néhány kis részletben különbözik s ezekre a laikus ember nem is tud ráismerni. Az Osztrák és Magyar Bank, a százkoronás bankjegyek hivatalos kiadója, már minden előkészületet megtett, hogy az új százkoronás bankjegyek emisszióját minél előbb megvalósíthassa.

— **Csak Mautner-féle magvakat** vásárolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák és kertészek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják, hogy ez csakis a magvak rovására és a vevők kárára lehetséges. 2—7

— **A magyar pénzintézetek gyűjtése II. Rákóczi Ferenc szobrára.** A Szécsényi takarékpénztár Rt. 1905. augusztus havában Magyarország összes pénzintézeteinek figyelmét felhívta arra a körülményre, hogy II. Rákóczi Ferencet a 201 évvel ezelőtti Szécsényen tartott országgyűlés választotta meg fejedelemmé és hogy e hely máig is jelöletlen pusztaság. E mulasztást pótlendő, a nevezett pénzintézet II. Rákóczi Ferenc szobrára gyűjtést indított azzal, hogy mástól, mint pénzintézettől adományt el nem fogad és a szoborra ezt a felirást óhajtja felvétni: „Emelték a hazai pénzintézetek.” Eddig 712 pénzintézet 29,252 korona 51 fillért adományozott. Hazánkban több, mint 4000 pénzintézet lévén, tulajdonképpen hathetedrészre még nem járult a szoboralaphoz, miért is a szécsényi takarékpénztár még egyszer és utoljára kéri a társintézeteket, támogassák őt adományaikkal munkájában, hogy a pénzintézetek ez első közös alkotása úgy II. Rákóczi Ferenc nagy alakjához, mint a pénzintézetekhez méltó lehessen. A szécsényi takarékpénztár Rt. igazgatósága elhatározta, hogy mindazon pénzintézeteknek, melyek legalább 100 koronával járulnak az alaphoz, az állítandó lovasszobornak hű mását kis alakban ércből és hálája jeléül felajánlja.

— **Unghváry József** szőlőtelepe és gyümölcsfaiskolája Cegléd, ingyen és bérmentve küldi érdeklődőknek nemes gyümölcsfa-csémét, vadoncok, kerti növények, rózsák, sima és gyökeres szőlővesszők legújabb árjegyzékét.

— A „**Vasárnapi Ujság**” február 25-iki számába az aktuális képeknek gazdag anyagát adták a legközelebbi napok nevezetes eseményei: gróf Aehrenthal külügyminiszter halála, gróf Berchtold új külügyminiszter kinevezése, a színházak ujdonságai, Rainer főherceg aranylakodalma, a szatmármegyei nagy árvíz, Lister, a nagy angol sebész halála stb. Szemere György regénye, Kazár Emil novellája, Molnár Jenő verse, Jansen Börge németből fordított regénye, Alexander Bernát színházi cikke, Velics páter cikke a fémmetszésről stb. bőséges és magas színvonalu olvasnivalót kínálnak. Egyébb közlemények: Berczik Árpád jubileumához s a rendes heti rovatok. Irodalom és művészet, sakkjáték, stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona, a „Világkrónika”-val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság”

kiadóhivatalában. (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

Sirkőraktár.

A nagyérdemű közönség b. tudomására hozzuk, hogy **Szilágyssomlyón, (Rákóczi-utca, izr. imaházzal szemben), Moskovits-féle telken, a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő**

kőfaragó műhelyt

és

sirkőraktárt

nyitottunk.

Műhelyünkben izléses kivitelű modern sirkövek készülnek. Elvállalunk épületekhez szükséges mindennemű **kőfaragói munkát** és diszfaragásokat; ugyszintén nyers kövek szállítását is. Minden e szakmába vágó munkát a legpontosab kivitelben s a legmérsékeltebb ár mellett készítünk.

1—3

Tisztelettel:

Jakab és Fried.

Máthé László

butorasztalos, butorraktára és első temetkezési intézete
Szilágyssomlyón.

Ajánlja dusan fölszerelt **butorraktárát** és **asztalos műhelyét**, hol mindenféle asztalos munkák készen kaphatók és megrendelésre is a legrövidebb idő alatt a legfinomabb izléses kivitelben, jutányos árban készíttetnek.

Temetkezési intézetemben

minden kellékek nagyválasztékban állanak a közönség rendelkezésére. Temetések önálló elrendezését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, jutányos árban elvállalja.

A nagyérdemű közönség pártfogását mély tisztelettel kéri

Máthé László.

Üzlethelyiség és műhely: Báthory István-ut, saját házamban. 36—52

Szőlőoltványok

Kiváló szép és gazdag gyökérzetű szokványminőségű fásoltványok a legjobb bor- és legszebb csemegefajokból, közöttük „Kreaca” (Bánati Rizling), a legjobb és rendkívül bőtermő borsfaj, és „Muscat Csabagyöngye”, a legfinomabb és legkorábban érő csemegefaj. Ezenkívül amerikai és európai sima és gyökeres szőlővesszők a legjutányosabb árak mellett eladók.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Erzsébet szőlőoltványtelep

Tulajdonos: **SCHMIDT MÁTYÁS**
Bogáros (Torontálmege.)

ELADÓ BOR.

100 hektoliter tisztán kezelt 1911. évi új bor, — 80 hektoliter 1909. évi ó bor, — valamint 20 hektoliter több évről való aszu bor eladó

Bölöni Sándornál,
Szilágysomlyón.

Brády-féle gyomorcseppek

ezelőtt Máriacelli cseppek

több mint 30 esztendő óta úgy beváltak, hogy nélkülözhetetlenek minden háztartásban. — E cseppeknek utólrétegetlenül jó hatása van emésztési zavaroknál, azután páratlan gyomorrontás, gyomorégés, székrekedés, fej- és gyomorgörcsök, émelygés, szédülés, hányás, álmatlanság, kólika vérszegénység, sápkór, stb. ellen. 4—13

Kapható minden gyógyszerárban. Egy nagy üveg K 1.60, kis üveget — 90 fillér, 6 üveget K 5.40, 3 nagy üveget K 4.80 beküldése után küld franco.

BRÁDY K. gyógyszerár a „Magyar Királynak” BECS, I., Fleischmarkt 2, Depot 5.

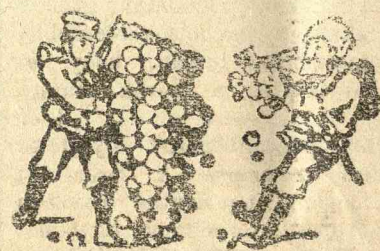
Ügyeljünk a védjegyre, amely a Máriacelli Szűz Máriát ábrázolja, rózsaszínű karton csomagolásra s az aláírásra, mely az oldalt levő kép másolata és utasítsunk vissza minden utánzatot.

Kerestetik

egy oly haszonbérbe adandó birtok, melynek nagysága 1000—1200 hold szántó-vető, kaszáló és legelő. — Megfelelő gazdasági épületekkel, felszereléssel és uri lakással, 1912. év őszétől kezdve.

Káposztásszentmiklósi

Nagy Ferenc,
földbirtokos
Szilágynagyfalu.

Szőlő-
oltvá-
nyokat

szállít amerikai sima és gyökeres vesszőket különféle fajokban, fajtisztaságért jótállva, legdusabb választékban a már évek óta elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert:

küküllőmenti első szőlőoltványtelep.

Tálatelepos: CASPARI FRIGYES

Medgyes, 93. szám. (Nagyküküllőmegye).

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben találhatók az ország minden részéről érkezett elismerő levelek, emel-fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó, mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

16—20

66—1912. kig. számhoz.

Ujabb árlejtési hirdetmény.

A lecsméri új körjegyzői lak- és iroda-helyiségek építési munkálatainak biztosítására folyó évi február hó 22-én megtartott zárt ajánlati versenytárgyalás kívánt eredményre nem vezetván, — ennek sikertelensége folytán, — a kérdéses 12,697 korona 99 fillérrel előirányzott építési

munkálatok biztosítására, köri községek előljáróságai Lecsmérien, 1912. évi március hó 16. napjának d. e. 11 órájkor újabb árlejtést tart olyformán, hogy a zárt ajánlatok felbontása után pályázók között, az ajánlati versenytárgyalást esetleg előszóval, nyilvánosan is folytathatja s a tett ajánlatok fölött, a vállalati összegre tekintet nélkül, fentartja magának a szabad döntést.

A tervek és költségvetések a körjegyzői irodán megtekinthetők.

Bánatpénz az előirányzott összeg 10%-a, mely összeg Lecsméri község pénztárába teendő le, a nyugta pedig az ajánlathoz csatolandó.

Csak magyar honos által benyújtott s 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatok, az árlejtés megkezdéséig, hivatalos órák alatt bármikor elfogadhatók.

Lecsméri, 1912. február 23.

Kuk Péter,
körjegyző.

KÖHÖCÉS

rekedség és hurut ellen nincs jobb a

Réthy-féle pemetefü cukorkáknál!

Vásárlásoknál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

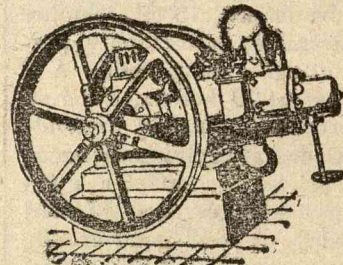
Az eredetinek minden egyes darabján rajta van a RÉTHY név.

1 doboz ára 60 fillér. Mindenütt kapható.

CLIMAX

nyersolajmotorok és lokomobílok 3-70 HP.

Magasnyomású nyersolajmotorok 15—150 lóerőig ::

legelősebb és legmegbízhatóbb üzemet biztosítják. Üzemköltség leérőnként 1—2 fill. Állandóan zavartalan üzemi — Pénzügyi felügyelet nélkül! Egyszerű kezelés! Sok száz gép üzembeli!

Költségvetések és érlapok díjmentesen.

Bachrich és Társa

motorgyári fióktelepe 1—24

Budapest, V., Szabadság-tér 17/p.

Hirdetmény.

Melylyel közhírré tesszük, hogy Szabó István és Szabó György szilágysomlyói lakosok által a szilágysomlyói 852. sztkvben 359/a. hrszámú ingatlanon felállítani szándékolt műmalomnak létesítése tárgyában a helyszíni szemlét az 1884. XVII. t. cikk 25. és következő §§-aiban foglalt rendelkezéshez képest elrendeltetik s annak határidejéül 1912. évi március 11-ének d. e. 10 óráját azzal tüzzük ki, hogy a Hegedüs Sándor városi főjegyző elnöklete alatt az érdekelteknek közbejöttével megtartandó helyszíni szemléről kir. iparfelügyelő szintén értesítettik és pedig oly időben, hogy azon bárha a kérelmezők meghívása, vagy meg nem hívása iránt a hozzájuk intézett egyenes kérdésre sem nyilatkoztak, — az ügy fontosságára tekintettel, szintén megjelenessen.

Megjegyeztetik, hogy a helyszíni szemle eredményének, esetleg a beadandó észrevételeknek tárgyalása ugyanaz nap d. u. 2 órától 5 óráig fog a városi főjegyző hivatalos helyiségében jegyzőkönyvre vétetni.

Miről kérelmezők, valamint összes érdekeltek értesíttetni rendeltetnek.

Kelt Szilágysomlyó r. t. város tanácsának, mint I. foku iparhatóságnak 1912. február hó 15-én tartott ülésében.

Lukátsffy Ödön, Ifj. Faragó Sándor,
polgármester. h. főjegyző.

UNGHVÁRY JÓZSEF

SZŐLŐTELEPEN: GYÜMÖLCSFA ISKOLAJÁBAN
CZEGLÉD (PESTMEGYE)

„Nagyobb mennyiségű”

nemes gyümölcsfa-

csemete, bogróggyümölcsök, vadoncok, Kerti sövények,

sima és gyökeres szőlővesszők

„stb. Kaphatók.”

„Tessék kimerítő árjegyzéket kérni.”

Szilágysomlyó alispánjától.

1783—1912. kig. szám.

Pályázati hirdetmény.

Szilágysomlyó rendezett tanácsu városánál a szervezeti szabályrendelet értelmében 1200 korona törzsfizetéssel és 480 korona lakpénzzel javadalmazott, azonban állami kiegészítéssel a XI. fizetési osztálylyal járó illetményekkel egybekötött **rendőrségi iktató-kiadói állás** elhalálozás következtében megüresedvén, arra ezennel pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy tanulmányaikat, eddigi szolgálatukat igazoló okmánnyal, valamint születési bizonyítvánnyal felszerelt kérésüket **1912. március 15-ig** hozzám adják be.

Zilah, 1912. február 13.

2—2

Török István,
alispán.

Hirdetmény.

Mely szerint közhírré tétetik, hogy méltóságos báró Bánffy Albert ur a hitbizományi birtokához tartozó:

Szilágynagyfalu határán fekvő s a szilágynagyfalusi 23. sztkvben 1413. hr. sz. alatt foglalt 14 hold 430 □ öl kiterjedésű Borbára nevű pusztá szőlőjét, — továbbá:

Zovány község határán fekvő s a zoványi 196. számú tlkjkvben 799. hrsz. alatt foglalt 7 hold 470 □ öl kiterjedésű Ürömhegyen és ugyancsak a

zoványi 196. sztkvben 728. hrsz. alatt foglalt 450 □ öl kiterjedésű, a Málhegyen lévő pusztá szőlőit eladóvá tette.

Ezennel felhivatnak mindazon érdekeltek, akik e fekvősegeket megszerezni óhajtának, hogy írásbeli zárt ajánlataikat 5% bánatpénzzel ellátva, **folyó évi március hó 10-ik napjának délelőtti 10 órájáig** az uradalmi irodában, Szilágynagyfaluban nyújtsák be; — későbbben és bánatpénz nélkül érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Ugyanezen időben a beérkezett ajánlatok fel fognak bontatni s a legtöbbet ígérőnek ajánlata visszatartva, a többi visszaadatik.

Szilágynagyfalu, 1912. február 27.

1—2

Uradalmi intézőség.

Értesítés.

Tisztelettel értesítjük, hogy fogyasztó közönségünk kényelmére úgy rendezkedtünk be, hogy palackozott borainkat előleges megrendelés esetén házhoz szállítjuk. Jó minőségű és aránylag olcsó borainkkal már eddig is megnyertük a tisztelt borfogyasztó közönség nagy részének jóakaratu támogatását s ezt a jó kiszolgálás által igyekezni fogunk a jövőben is megérdemelni.

Hogy borainkhoz olcsó és jó borvizet is szolgáltatunk, felkerestünk egy kitűnő ivóvizet adó, a tenger színe felett 641 m. magasságban levő forrást Hármaspatakon s ezt vegytiszta folyékony szénsavval 4 légköri nyomás mellett telítve hozzuk forgalomba és szintén házhoz szállítjuk.

Árjegyzékünket az alábbiakban adjuk s becses megrendelését kérjük.

9—

Szilágysomlyói Borértékesítő és Pinceszövetkezet.

Megnevezés.	10	7	5	3½	Megjegyzés.
	deciliter ára fillérekben				
1906. évi aszu bor	500	—	250	150	A borospalackért 20 fillért, a vizespalackért 30 fillért, ládáért 6 koronát számítunk fel és ugyanennyit térítünk meg.
1910. évi vegyes asztali	68	—	34	—	
1910. évi muskotály bor	160	120	80	—	
1907. évi asztali bor	114	—	58	—	
1910. évi rizling bor	76	—	38	—	
1908. évi rizling bor	104	—	52	—	
1911. évi vegyes asztali	60	—	30	—	
Kristályviz	10		6	—	

Ha „FORHIN”-nal permetez,

I - SZOR
kevesebb
a gond,
II - SZOR
kevesebb
a munka,
III - SZOR
kevesebb
a munkabér!

mert a „FORHIN” a sokszorta megjavított BORDÓI KEVERÉK kész állapotban.

Nagyon erősen tapad a nedves levélre is!

Bármily harmatnál permetezhet vele. Semmi üledéke nincs. — Számtalan elismerő nyilatkozat. Gyártjuk az eddig dr. Aschenbrandt szabadalmát képezett Rézkénport és bordói port is. Kérjen ingyen és bérmentve leírást a

FORHIN-gyártól Budapest, V., Váci-ut 93.

6—20

Óh jaj!

Megfojt ez az átkozott köhögés!

Köhögés, rekedtség
és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásúak 22—26

EGGER

mellpasztillái,

az étvágyat nem rontja és kitűnő ízűek.
Doboza 1 és 2 K. Próbadoz 50 f.

Fő- és szétküldési raktár:

„N Á D O R” gyógyszerár
Budapest, IV., Váci-körut 17. szám.

Kapható Szilágysomlyón: Balás Zsigmond és Szapionczay Sándor gyógyszerészeknél.

Éljen!

Egger mellpasztillája csakhamar meggyógyított.

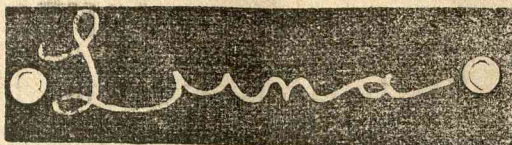
Tiszta agyagból készült szép és jó
cserép, falitégla
és legszebb

nyerstalazati téglá

csak a

Karczagi
agyagiparnál

Karczagon szereshető be, hol
egyes waggonrakományok is
megrendelhetők. 49—52

Kén és szénsavas gyógyásványviz.
Borral keverve igen kellemes.

„LUNA” kénes forrás főraktára:
Sztarmárnémeti, Rákóczi-utca 26.

Kapható: a Közgazdasági bank
árúosztályánál Szilágysomlyón.

Kolozsvári jogi vizsgákra

rövid idő alatt, eredményre vezető módon
előkészít 3—52

Dr. Polcz Rezső ügyvéd
jogi szemináriuma

Kolozsvár, Egyetem-utca 7.
Jegyzetek kikölesönöztetnek.
Telefonszám 882.

SESZTINA LAJOS

Debrecen, Piac-utca 23.

Ajánl: Kaláni és Friedlandi szén-
kályhakat, „Premier” folyton-égő kály-
hát, mosó-, mángorló- és facsaró gépeket.
Állandó raktár: vasgerendákban, öntött
és horganyozott kúcsövekben. 29—52

Allandóan

veszünk mindennemű

tölgyanyagot

(slipper, padló, oszlop, stb.) bármilyen
mennyiségben.

Fischer és Wollner-cég
11—20 Bihardiószeg.

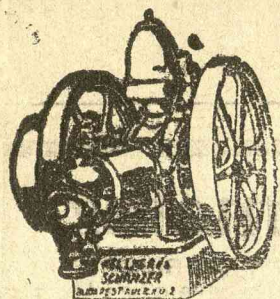
Hirdetések

A „Szilágysomlyó” részére
jutányos áron vétetnek fel.

Nyersolaj-motor.

Világhírűek

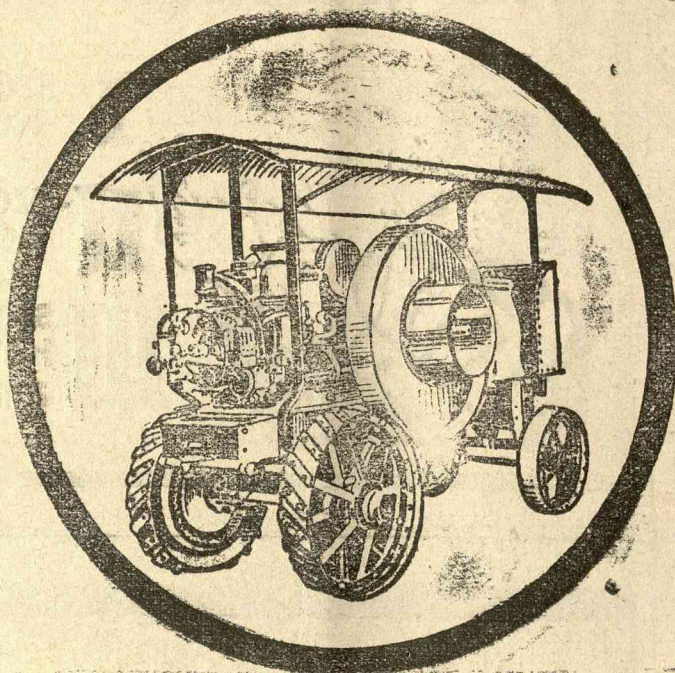
Magánjáró- motoraink

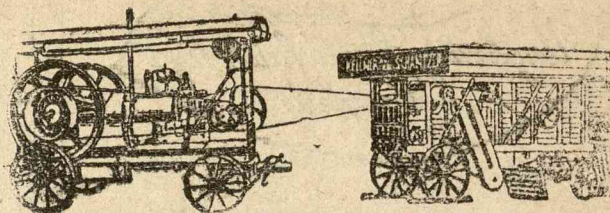
kitűnik egyszerű kezelés,
olcsó és biztos üzem által.

mert a
legjobbak
és
legegyszerűbbek

10—10

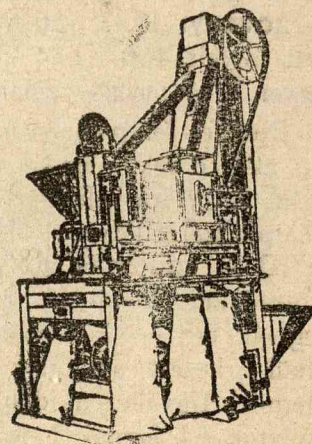
Gőz- és motor-cséplőkészletek.

Elsőrendű gyártmány, üzeme olcsó
kezelése egyszerű.

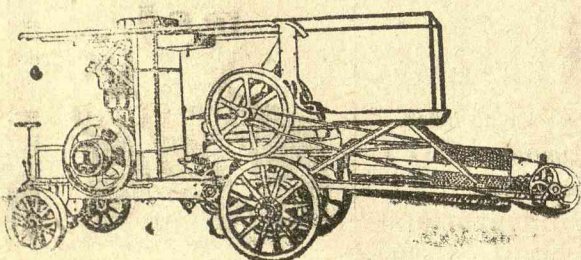
mert a
legjobbak
és
legegyszerűbbek

Szabadalmazott
Malomjárat

igen célszerűek, mert a malom-
járatokkal együtt van sikszita szer-
kesztve. Képes helyet foglal el,
alkalmas finom lisztre és da-
rálásra.

Magánjáró kötőő

Az országutakon magát vontatja és igen jól tör.
Kitűnő gyártmány.

Mielőtt gépet vesz, nézze meg
gépkiallításunkat
KELLNER és SCHANZER
Budapest, V., Kálmán-utca 14.

Megbízható ügynököket keresünk.

NYOMATOTT DÖLÖNI SÁNDOR GYORSJÁRTÓJÁN SZILÁGYSOMLYÓN. 1912